

Nők és lányok elleni számítógépes erőszak

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés

1

Számítógépes erőszak: a nemi alapú erőszak egyik formája

1

Mit jelent a nők és lányok elleni számítógépes erőszak?

1

A nők és lányok elleni számítógépes erőszak formái

2

Rendelkezésre álló adatok és kutatási eredmények

3

A büntető igazságszolgáltatás reakciói

4

Következtetések és ajánlások

5

Végjegyzetek

6

Bevezetés

Napjainkban a nők és lányok elleni erőszak járványszerű méreteket ölt¹, amihez az internethasználat növekedése, a mobilinformáció gyors terjedése és a közösségi média széles körű használata is hozzájárul. Következésképpen a nők és lányok elleni számítógépes erőszak világméretű problémává vált, aminek jelentős gazdasági és társadalmi következményei lehetnek².

Kutatások³ azt mutatják, hogy minden harmadik nő válik erőszak áldozatává élete során, és annak ellenére, hogy az internethasználat még viszonylag új és terjedőfélben lévő jelenség, becslések szerint minden tizedik, 15 évnél idősebb nőt ért már számítógépes erőszak valamilyen formában⁴. Az internethez való hozzáférés már-már a gazdasági jólét feltétele⁵, és egyre többen tekintenek rá alapvető emberi jogként⁶. Éppen ezért nagyon fontos, hogy ez a digitális közösségi tér mindenki, így a nők és lányok számára is biztonságos és támogató közeg legyen.

Annak érdekében, hogy jobban megértsük a nők és lányok elleni számítógépes erőszak jellegét és előfordulási gyakoriságát, a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (EIGE) másodelemzést végzett, amely az ilyen erőszak különböző formáival foglalkozó meglévő kutatásokat igyekezett feltárni és elemezni, egyúttal a jelenséggel kapcsolatos felmérések és adminisztratív adatok értékelésével is foglalkozott. Ennek a másodelemzésnek a megállapításai és az eredmények alapján adott ajánlások szolgálnak e kiadvány alapjával.

Számítógépes erőszak: a nemi alapú erőszak egyik formája

Mit jelent a nők és lányok elleni számítógépes erőszak?

A nők és lányok elleni számítógépes erőszak meghatározása nem teljes, és átfogó uniós szintű szabályozás sem vonatkozik rá. Ezen túlmenően előfordulási gyakoriságát és ártalmait nem vizsgálja uniós szintű felmérés nemek szerinti bontásban, a témával foglalkozó nemzeti szintű kutatás pedig csak korlátozott számban érhető el az Unió tagállamaiban. A rendelkezésre álló kutatási anyagok azonban azt mutatják, hogy a nőket sokkal nagyobb arányban éri a számítógépes erőszak bizonyos formái, mint a férfiakat. Például egy több mint kilencezer, 10 és 50 év közötti német internetfelhasználó bevonásával végzett felmérés megállapította, hogy a nők a férfiaknál sokkal nagyobb valószínűséggel esnek áldozatul internetes szexuális zaklatásnak vagy követésnek, és ezek hatásai sokkal nagyobb traumát okoznak az áldozatoknál⁷.

Ezt a megállapítást az egyesült államokbeli Pew Research Center 2014-es felmérése is alátámasztja⁸. E szerint ugyan a férfiak valamivel nagyobb valószínűséggel tapasztalják az internetes zaklatás viszonylag „enyhébb” formáit (például a sértegetést és megszegyenítést), a nőket (különösen a 18–24 év közötti korosztályt) aránytalanul többször éri a számítógépes zaklatás valamilyen súlyosabb formája, nevezetesen a számítógépes követés vagy az internetes szexuális zaklatás.

Az említett tanulmányok eredményeit további kutatások is igazolják, amelyek feltárják azokat a hiányosságokat, amelyek a nemi szempontú különbségek figyelmen kívül hagyásából fakadnak. A rendelkezésre álló adatok azt mutatják, hogy az erőszak formáit és az erőszak negatív következményeit eltérően élik meg a férfiak és a nők⁹.

Ezen túlmenően szakértők arra figyelmeztetnek, hogy nem szabad a nők és lányok elleni számítógépes erőszakot a fizikai erőszaktól teljesen különválasztani, mivel előbbit sokkal helyénvalóbb a fizikai erőszak folytatásának tekinteni. Például a fizikai üldözéshez hasonló mintákat követ a partner vagy volt partner általi számítógépes követés, ezért párkapcsolati erőszaknak tekintendő¹⁰, jóllehet a technológia eszközével

valósul meg¹¹. Az eredmények is igazolják a folytonosságot: egy egyesült királysági tanulmány megállapította, hogy az esetek több mint felét (54%) valós erőszak előzte meg¹².

Ezenfelül az FRA 2014-es felméréseinek adatai szerint azoknak a nőknek a 77%-a, akiket ért már számítógépes zaklatás¹³, a párkapcsolaton belüli szexuális és/vagy fizikai erőszak valamilyen formáját, illetve formáit szintén megtapasztalták; a számítógépes követés női áldozatainak 70%-a¹⁴ szintén elmondhatja magáról ugyanezt¹⁵.

A nők és lányok elleni számítógépes erőszak formái

A nők és lányok elleni számítógépes erőszak formái nagyon különbözőek lehetnek: idesorolható többek között a számítógépes követés, az áldozat beleegyezése nélkül készített szexuális tartalom megosztása („bosszúpornó”), a nemi alapú megszegényítés és zaklatás, a ribancnak bélyegzés, a kéretlen pornográf tartalom küldése, a szexuális zsarolás, az erőszak és halálos fenyegetés, a személyes információk megszerzése és közzététele (doxing) és az internetes emberkereskedelem is¹⁶.

Ebben a kiadványban az EIGE a nők és lányok elleni számítógépes erőszak azon formáira összpontosít elsősorban, amelyek leginkább kötődnek a párkapcsolati erőszakhoz, azaz a számítógépes zaklatásra és követésre, valamint az áldozat beleegyezése nélkül készített szexuális tartalom megosztására. Meglévő ismereteink szerint a párkapcsolati erőszak súlyosan traumatizálja az áldozatokat.

Mint ahogyan a párkapcsolati erőszak, a nők elleni számítógépes erőszak is többféle formát ölthet: lehet szexuális, pszichológiai és – egyre jellemzőbb módon – gazdasági jellegű – ez utóbbinál az áldozat jelenlegi vagy jövőbeli munkaviszonya kerül veszélybe az interneten közzétett információk miatt. Annak lehetőségét sem szabad kizárni, hogy az internetes erőszak fizikai formában is megnyilvánulhat. Ahhoz azonban, hogy jobban megértsük a nők és lányok elleni számítógépes erőszak hatását, tovább kell vizsgálni az áldozatok tapasztalatait.

A nők és lányok elleni számítógépes erőszak említett formáinak nincs uniós szinten elfogadott meghatározása; ezért az alábbi fogalomgyarázatok a szakirodalomból származnak.

Számítógépes követés

A számítógépes követés e-mail-, szöveges (vagy internetes) üzenetekben, illetve az interneten keresztül nyilvánul meg. Olyan ismétlődő, önmagukban akár ártalmatlan cselekedetekből áll, amelyek együttesen rontják az áldozat biztonságérzetét, és szorongást, félelmet vagy riadalmat keltenek.

Idetartozik például:

- Sértő vagy fenyegető e-mail-, szöveges (SMS) vagy azonnali üzenetek küldése.
- Az áldozatra nézve sértő megjegyzések közzététele az interneten.
- Intim fotók vagy videók megosztása az áldozatról interneten keresztül vagy mobiltelefonnal.

Ezeket csak akkor tekintjük számítógépes követésnek, ha ismétlődnek, és ugyanaz az elkövető áll a háttérben.

Számítógépes zaklatás

A számítógépes zaklatás megannyi formában jelentkezhet, ebben a kiadványban azonban a következőket jelenti:

- Nem kívánt, szexuális tartalmú e-mail-, szöveges (vagy internetes) üzenetek.
- Sértő vagy fenyegető közeledési kísérletek közösségi weboldalakon vagy internetes csevegőszobákban.
- Fizikai vagy szexuális erőszakra utaló fenyegetés e-mailben, szöveges (vagy internetes) üzenetekben.
- Gyűlöletbeszéd, azaz a személy identitását (nemét) és egyéb tulajdonságait (például szexuális irányultságát vagy fogyatékoságát) becsmérlő, fenyegető, sértő nyelvezet használata.

Az áldozat beleegyezése nélkül készített szexuális tartalom

Az online szexuális kizsákmányolásként vagy „bosszúpornóként” is ismert jelenség a szexuális tartalmú képeknek vagy videóknak az egyén beleegyezése nélkül történő internetes terjesztését jelenti. Gyakran egy korábbi partner az elkövető, akinek az áldozatot ábrázoló képek vagy videók vannak a birtokában, és célja, hogy a kapcsolat felbomlása miatti megtorlásként nyilvánosan megszegyenítse vagy megalázza az áldozatot. Az elkövetők azonban nem feltétlenül vannak vagy voltak partneri viszonyban az áldozattal, és nem szükségszerűen bosszúból cselekszenek. Az áldozat képei a számítógépének, közösségi oldalainak vagy telefonjának feltörésével is megszerezhetők, és valós károkat okozhatnak (például az áldozat elbocsátásával járhatnak).

Az elmúlt években több esetben is napvilágot látott ilyen jellegű tartalom nőkről az Unió tagállamaiban és az Egyesült Államokban, ami több áldozat öngyilkosságához vezetett¹⁷. Kutatások szerint a bosszúpornó áldozatainak 90%-a nő¹⁸, az esetek száma pedig egyre növekszik¹⁹. Szintén egyre több olyan, kifejezetten bosszúpornóra szakosodott weboldal jön létre, ahol a felhasználók a képek mellett személyes adatokat, például az áldozat címét, munkáltatójának kilétét és online profiljaira mutató hivatkozásokat is felfedhetnek²⁰.

Egyre gyakoribb és éppúgy megsemmisítő következményekkel jár a szexuális támadás és erőszak közösségi médián keresztül élő közvetítése. 2017-ben mindaddig két ügy, egy svédországi és egy egyesült államokbeli kapott nagyobb nyilvánosságot: a nemi erőszakot mindkét esetben a „Facebook élő” funkciójával közvetítették²¹.

Rendelkezésre álló adatok és kutatási eredmények

Unió-szerte csak nagyon kevés adat áll rendelkezésre, következőképpen szinte semmit nem tudunk az áldozatok tényleges számáról és arról, az erőszak milyen mértékben okoz károkat. A leghasználhatóbb adatok Uniós szinten az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének „Unió-szerte végzett felmérés a nőkkel szembeni erőszakról” (2014) című felmérésében található, amely a számítógépes követésről²² és a számítógépes zaklatásról²³ is tartalmazott kérdéseket. Mivel ez a felmérés elsőként gyűjtött adatokat a nők és lányok elleni számítógépes erőszak említett formáiról az Unióban, nincs lehetőség a jelenség és az áldozatok számának időbeli alakulását vizsgálni.

Egy 2008-as dán felméréstől eltekintve nem találtunk egyetlen nemzeti szempontból reprezentatív felmérést sem a nők és lányok elleni számítógépes erőszak előfordulási gyakoriságáról²⁴.

Mivel a tagállamok többségében a nők és lányok elleni számítógépes erőszak nem bűncselekmény, nem található róla számottevő mennyiségű rendőrségi vagy igazságügyi szolgáltatási adat. Azokban a tagállamokban, ahol viszont bűncselekménynek minősül, nem gyűjtik nemek szerinti lebontásban az adatokat az áldozatokról és az elkövetőkről, illetve a közöttük fennálló kapcsolatról, ami korlátozza az adatok felhasználhatóságát²⁵. Az adatok hiánya megnehezíti a számítógépes erőszak nemi szempontú elemzését és a nők és lányok ellen irányuló internetes és interneten kívüli (online és offline) erőszak összehasonlítását.

Ezen túlmenően az alábbi területek is további kutatást igényelnek:

1. Online álláshirdetések vagy posztok közzététele, amelyekkel nők potenciálisan veszélyes helyzetbe kerülnek („munkaerő-felvétel”).
2. A nők és lányok elleni számítógépes erőszak különböző formái miatt elszenvedett trauma súlyossága és annak hatása az áldozatok életére.
3. Bevált rendőrségi és igazságszolgáltatási gyakorlatok a jelenség kezelésére, az áldozat nézőpontját is figyelembe véve.
4. Kockázati tényezők és kockázatértékelési eljárások azonosítása és elemzése a traumatizálódás és ismételt áldozattá válás megelőzésére.

A büntető igazságszolgáltatás reakciói

A közelmúltban több tagállam fogadott el jogszabályt a nők és lányok elleni számítógépes erőszak különböző formáira vonatkozóan. Az Egyesült Királyságban, Franciaországban, Németországban és Máltán például a bosszúpornó büntetőségére vezettek be rendelkezéseket, Írországban és Szlovéniában pedig hamarosan véglegesítik az erre vonatkozó szabályokat. Bár ezek a lépések jó irányba haladnak, tanulmányok szerint a jelenlegi uniós jogi és politikai megközelítések nem tükrözik megfelelően a zaklatáshoz, kényszerítéshez vagy zsaroláshoz használt szexuális képi tartalmak okozta társadalmi és pszichológiai károkat²⁶.

Ezen túlmenően egy kutatás szerint a büntető igazságszolgáltatás nem reagál megfelelően a nőket és lányokat ért számítógépes erőszakra. A bosszúpornó bűncselekménnyé nyilvánítását követő első hat hónapban például 1160 incidenst jelentettek az Egyesült Királyságban, amelyek 61%-ánál nem történt további intézkedés az állítólagos elkövetővel szemben²⁷.

2013-ban a nőkkel szembeni erőszak felszámolásával foglalkozó EVAW az internetes erőszak és zaklatás elleni jogérvényesítésről és az ilyen cselekmények büntetőeljárás alá vonásáról szóló kerekasztal-beszélgetésén beszámolókat gyűjtött, és aggályainak adott hangot azzal kapcsolatban, hogy a büntető igazságszolgáltatási hatóságok a nem internetes erőszakhoz és zaklatáshoz képest eltérő, kevésbé hatékony megközelítést alkalmaznak az internetes erőszakkal szemben. Több résztvevő is „teljes egészében elégtelen rendőri reakciókról” számolt be internetes bűncselekmény bejelentésekor²⁸.

Tanulmányok hasonlókról számolnak be: a női áldozatok csalódottan veszik tudomásul, hogy a rendőrség az egyéni internetes kommunikációt különálló cselekményként kezeli, ahelyett, hogy figyelembe venné a bántalmazás halmozott hatását²⁹. Ez szélesebb értelemben vett aggályokat vet fel azzal kapcsolatban, hogyan reagál általánosságban a büntető igazságszolgáltatási rendszer a nők és lányok elleni erőszakra (és különösen a párkapcsolati erőszakra). Ráadásul az áldozathibáztatás jelenleg is létező jelenség, különösen a bosszúpornóval kapcsolatos ügyekben, ami a megértés és tájékozottság hiányát jelzi. Ezt tovább erősíti az is, hogy a követéses és számítógépes követéses esetek áldozatainak több mint a fele maga sem tekintett saját „élményére” bűncselekményként (egy 2014-es, Egyesült Államokban végzett felmérés szerint)³⁰.

A büntető igazságszolgáltatás helytelen reakciója részben a nők és lányok elleni online és offline erőszak hamis dichotómiájának

tudható be, ami ártalmatlannak állítja be és minimalizálja a számítógépes erőszak okozta traumát, és az áldozat tapasztalatait „incidensnek” tekinti ahelyett, hogy viselkedési mintát keresne benne.

Ezek az eredmények arra utalnak, hogy mind uniós, mind tagállami szinten hatékony politikai intézkedésekre van szükség, többek között a rendőrség és igazságszolgáltatás munkatársainak képzése és figyelemfelkeltő kampányok lebonyolítása révén.

Követendő példák

Jogszabályok

Az Egyesült Királyságban 2015 áprilisa óta maximum két év szabadságvesztéssel sújtható bűncselekmény, ha valaki magánjellegű, szexuális tartalmú fényképeket vagy videókat oszt meg az érintett hozzájárulása nélkül azzal a szándékkal, hogy őt kellemetlen helyzetbe hozza³¹. 2016 szeptemberében arról számoltak be, hogy a törvény hatálybalépése óta több mint kétszáz személyt ítélték el³².

Ezzel párhuzamosan 2016-ban Franciaország elfogadta a digitális köztársaságról szóló törvényt, amely súlyosabb büntetést ró azokra, akiket bosszúpornó közzétételében bűnösnek találunk. Az új jogszabály értelmében az elkövetőkre két év börtön vagy 60 ezer eurós bírság vár³³.

Hasonló rendelkezéseket fogadott el a német bíróság. Itt 2014 óta tiltják egy korábbi partner intim fényképeinek tárolását, miután az érintett a törlésüket kérte³⁴.

Kutatás és intervenció

2009-ben az Egyesült Királyság megalapította a számítógépes követés kutatásával foglalkozó nemzeti központját (NCCR)³⁵, amelynek célja, hogy kutatást és elemzést végezzen a nők és lányok elleni számítógépes erőszak előfordulási gyakoriságára, motivációjára, hatásaira és kockázatértékelésére vonatkozóan. 2011-ben a központ közzétette egy, az említett területtel kapcsolatos vizsgálat eredményeit³⁶, jelenleg pedig a bosszúpornó hatásával és előfordulási gyakoriságával kapcsolatban végez felmérést. Ezt követően, 2015-ben létrehoztak egy segélyvonalat a bosszúpornó áldozatai számára, amelyre közel kétezer telefonhívás érkezett működése első fél évében³⁷.

2017 júliusától Szlovénia elindítja „CYBERVAW” elnevezésű projektjét, amelynek célja olyan tájékoztató és oktatóanyagok kidolgozása és terjesztése, amelyek egyértelmű üzeneteket tartalmaznak a nők és lányok elleni erőszakkal kapcsolatos zéró tolerancia elvéről, különös tekintettel a nemi alapú (nők és lányok elleni) számítógépes erőszakra és zaklatásra³⁸.

Következtetések és ajánlások

Összegzésképpen tehát, mivel nem állnak rendelkezésre uniós szintű kutatási eredmények és adatok, nem lehet pontosan számszerűsíteni a nők és lányok elleni számítógépes erőszak uniós előfordulási gyakoriságát vagy hatását. A rendelkezésre álló adatok azonban azt mutatják, hogy a jelenség egyre nagyobb teret nyer, aránytalan mértékben érinti a nőket és a lányokat, és súlyos következményekkel jár az áldozatok életére nézve. Annak érdekében, hogy jobban meg lehessen határozni a nők és lányok elleni számítógépes erőszak előfordulási gyakoriságát és kockázati tényezőit, illetve a hatékony politikai válaszokat, prioritásként kell kezelni az ilyen típusú cselekmények mérésére és számszerűsítésére szolgáló eszközök kidolgozását.

A következő ajánlások összhangban vannak a nemzetközi emberi jogi keretekkel, így például az Isztambuli Egyezmény-nyel, és a meglévő szakirodalmon és adatokon alapulnak. Az ajánlások célja végső soron az, hogy támogassák a tagállamokat a nők és lányok elleni számítógépes erőszakra adott intézményi válaszok javításában annak érdekében, hogy online és offline környezetben egyaránt védelmet nyújtsanak a nők számára.

1. A politikai válaszokat úgy kell kialakítani, hogy a nők és lányok elleni számítógépes erőszakot a nők elleni erőszak egyik formájának tekintsék. A stratégiáknak a nők, vagyis az erőszak áldozatainak véleményét is figyelembe kell venniük.
2. A közeljövőben a nők és lányok elleni számítógépes erőszak különböző formáival kell frissíteni a Migrációügyi és Uniói Belügyi Főigazgatóság weboldalán található, a számítástechnikai bűnözésre vonatkozó meghatározásokat, vagy legalábbis a definíciója harmadik részébe fel kell venni a nőgyűlölet fogalmát³⁹.
3. Az Uniónak törekednie kell arra, hogy megállapodjon a nők és lányok elleni számítógépes erőszak különböző formáinak meghatározásairól annak biztosítása érdekében, hogy az áldozatok élhessenek igazságszolgáltatáshoz való jogukkal, és támogatási szakszolgálatokhoz fordulhassanak.
4. Kiemelten fontos területként kell kezelni az előfordulási gyakorisággal, valamint az ártalmakkal kapcsolatos adatok nemek szerinti lebontásban történő gyűjtését és az intézkedések hatékonyságának mérésére szolgáló mutatók kidolgozását.

5. Egyetlen megközelítés sem vezethet oda, hogy a nőket és lányokat korlátozzák a nagyobb internetes közösségi terek használatában. A következő, nemi alapú erőszakra vonatkozó uniós szintű felmérésnek ki kell térnie arra, hogy vajon a nők kerülnek-e online tereket azért, mert tartanak az ellenük irányuló erőszaktól.
6. Olyan kvantitatív és kvalitatív kutatásra van szükség, amely az áldozatok szemszögéből vizsgálja a rendszert érintő reakciókat.
7. Nemi szempontú képzést kell bevezetni a nők és lányok elleni számítógépes erőszakra a rendőrség számára, hogy megfelelően tudjon reagálni a számítástechnikai bűnözésre.
8. Szükség van olyan, nőknek és lányoknak szóló kampányokra, amelyek felhívják a figyelmet az őket érintő számítógépes erőszakra, a törvényes jogaikra, valamint az elérhető támogatási szolgáltatokra.
9. Megelőző intézkedéseket kell kidolgozni az IKT-szektor bevonásával, olyan önszabályozó normák elfogadását is ideértve, amelyekkel elkerülhető a káros nemi sztereotipizálás, valamint a nőket megalázó és a sexualitást az erőszakkal társító képi tartalmak terjedése.
10. Fontos, hogy a számítástechnikai bűnözés ellen küzdő uniós szintű intézmények és ügynökségek megbirkózzanak a számítástechnikai bűnözés nemi alapú formáival, különösen az online csábítással vagy toborzással, ami miatt a nők és lányok emberkereskedelem áldozatává válhatnak.

Végjegyzetek

- ¹ „A nők elleni erőszak” az Európa Tanács szerint „az emberi jogok megsértéseként és a nőkkal szembeni megkülönböztetés formájaként értelmezendő; a nemi alapú erőszak mindazon cselekményei, amelyek fizikai, szexuális, pszichológiai vagy gazdasági sérelmet vagy szenvedést okoznak vagy okozhatnak a nőknek, ideértve az ilyen cselekményekkel való fenyegetést, a kényszert vagy a szabadságtól való önkényes megfosztást, akár a közéletben, akár a magánéletben fordul is az elő.” (<https://rm.coe.int/168008482e>)
- ² ENSZ széles sávú hozzáférést előmozdító bizottsága a digitális fejlődésért (2015). *Cyber Violence Against Women and Girls: A WorldWide Wake-Up Call*. Forrás: http://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2015/cyber_violence_gender%20report.pdf?vs=4259
- ³ Egészségügyi Világszervezet, a reprodukív egészségért és kutatásért felelős osztály, a higiéniai és trópusi betegségek gyógyítását kutató londoni iskola, Dél-afrikai Orvosi Kutató Tanács (2013). *Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*, 2. o. Forrás: <http://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/9789241564625/en/>
- ⁴ Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (2014). *Unió-szerte végzett felmérés a nőkkal szembeni erőszakra – Főbb eredmények*. Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 104. o. Forrás: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>
- ⁵ 9.C. fenntartható fejlődési cél: egyetemes és megfizethető internet-hozzáférés biztosítása, elismerve annak fejlesztési potenciálját (lásd: <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg9> és <https://www.one.org/us/2015/09/26/the-connectivity-declaration-demanding-internet-access-for-all-and-implementation-of-the-global-goals/>).
- ⁶ ENSZ Emberi Jogi Tanács (2016). Nem kötelező érvényű állásfoglalás. 32. cikk: *Az internetes emberi jogok előmozdítása, védelme és gyakorlása*. Forrás: https://www.article19.org/data/files/Internet_Statement_Adopted.pdf
- ⁷ Staude-Müller, F., Hansen, B., Voss, M. (2012) How stressful is online victimization? Effects of victim's personality and properties of the incident. *European Journal of Developmental Psychology*, 9(2). Forrás: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17405629.2011.643170>

- ⁸ Pew Research Center (2014). *Online Harassment*. Forrás: <http://www.pewinternet.org/2014/10/22/online-harassment/>
- ⁹ Maple, C., Shart, E., Brown, A. (2011). *Cyber stalking in the United Kingdom: An Analysis of the ECHO Pilot Survey*. University of Bedfordshire. Forrás: https://www.beds.ac.uk/_data/assets/pdf_file/0003/83109/ECHO_Pilot_Final.pdf
- ¹⁰ A „párkapcsolati erőszak” fogalma: Támadó és kényszerítő jellegű magatartás az olyan, fizikai, szexuális és pszichológiai cselekményeket, valamint gazdasági kényszerítést is ideértve, amelyet felnőttek vagy serdülők intim partnereikkel szemben, azok beleegyezése nélkül alkalmaznak. Az erőszak miatt érzett szégyen, félelem és tehetetlenség miatt a bejelentés szintje alacsony, ezért viszonylag kevés erőszaktevőt ítélnék el. A párkapcsolati erőszakot az esetek többségében férfiak követik el nő partnerük ellen (<http://eige.europa.eu/rdc/thesaurus/terms/1265>)
- ¹¹ Burney, E. (2009). *Making People Behave: Anti-Social Behaviour. Politics and Policy*. Routledge.
és Chakraborti, N. and Garland, J. (2009). *Hate Crime: Impact, Causes and Responses*. 2. kiadás: London: Sage Publications Ltd.
- ¹² Számos vizsgálat alátámasztja, köztük Pathé és Mullen 1997-es tanulmánya, hogy a nők sokkal traumatikusabban élik meg a számítógépes követést, mint a férfiak. (Pathé, M. and Mullen, P.E. [1997]. The impact of stalkers on their victims. [Kivonat]. *British Journal of Psychiatry Jan 1997, 170(1)*, 12–17. o. Forrás: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/9068768#>
- ¹³ A nők 11%-a kap kéretlen, sértő, szexuális jellegű e-maileket vagy SMS-üzeneteket, illetve bántó, erőszakos ajánlatokat a közösségi oldalakon (FRA, 2014). *Unió-szerte végzett felmérés a nőkkel szembeni erőszakról*. Főbb eredményeket tartalmazó jelentés, 29., 95. o. Forrás: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>
- ¹⁴ Az Unióban élő nők 5%-a tapasztalja meg 15 éves kora után a számítógépes követés valamilyen formáját, illetve formáit (FRA, 2014: 87. o.). Ebben az esetben a számítógépes követés e-mailen, szöveges üzeneteken vagy interneten keresztül valósul meg.
- ¹⁵ Az EIGE statisztikai elemzése. 1044 nő tapasztalta meg a számítógépes követés három formája közül legalább az egyiket, közülük 727 élte át a fizikai és/vagy szexuális párkapcsolati erőszak valamilyen formáját, illetve formáit. Ami a számítógépes zaklatást illeti, 677 nő közül, aki azt állította, hogy a számítógépes zaklatás három formája közül legalább az egyiket átélte, 518 (77%) a fizikai és/vagy szexuális párkapcsolati erőszak valamilyen formáját is megtapasztalta már.
- ¹⁶ Nincsenek uniós szinten elfogadott meghatározások. A nők és lányok elleni számítógépes erőszak formáinak magyarázata a <http://wmcspeechproject.com/online-abuse-101/> oldalon található.
- ¹⁷ Példa:
- Egy olasz nő, Tiziana Cantone öngyilkosságot követett el 2016-ban, miután egy őt ábrázoló bosszúpornó napvilágot látott, és elbocsátották a munkahelyéről: <http://www.bbc.com/news/world-europe-37377286>
 - A 15 éves kanadai Amanda Todd öngyilkos lett 2012-ben, miután egy férfi képeket tett közzé róla az interneten a beleegyezése nélkül: <http://www.bbc.co.uk/newsbeat/article/19960162/amanda-todd-memorial-for-teenage-cyberbullying-victim>
 - A 17 éves Julia Rebecca (Piauí, Brazília) öngyilkos lett 2013-ban, miután a beleegyezése nélkül szexuális tartalmú felvétel jelent meg róla és partneréről az interneten: <https://www.bustle.com/articles/9485-revenge-porn-legislation-called-for-in-brazil-following-17-year-olds-suicide>
- ¹⁸ A Számítógépes Polgári Jogok Kezdeményezés 2015-ös felmérése szerint: <https://www.cybercivilrights.org/wp-content/uploads/2014/12/RPStatistics.pdf> (Megjegyzés: a felmérés kényelmi mintát használt, 1606 válaszadóval).
- ¹⁹ Lásd: <https://www.theguardian.com/technology/2015/jul/15/revenge-porn-cases-increase-police-figures-reveal>
- ²⁰ Amikor egy domaint lezárnak, nem ritka hogy több másolatát is megtalálják. Előfordult, hogy az online bosszúpornó egyik legnépszerűbb oldala, az „Is Anyone Up.com” naponta 350 ezer keresést generált, és miután 2012-ben eltávolították az internetről, több hasonló nevű oldal jelent meg: <https://www.theguardian.com/culture/us-news-blog/2012/dec/06/hunter-moore-isanyoneup-revenge-porn-website>
- ²¹ <http://www.bbc.com/news/world-europe-38717186> és <http://www.independent.co.uk/news/world/americas/chicago-teenager-gang-rape-facebook-live-video-dozens-watched-a7642866.html>
- ²² Számítógépes követés: követés e-mailen, szöveges üzeneteken vagy interneten keresztül, ami különösen fiatal nőket érint. Az EU-28-ban a 18 és 29 év közötti nők négy százaléka (azaz 1,5 millió nő) tapasztalt számítógépes követést az interjú megelőző 12 hónapban. Ugyanez az érték 0,3% a 60 éves vagy annál idősebb nők körében (FRA, 2014). *Unió-szerte végzett felmérés a nőkkel szembeni*

erőszakról. Főbb eredményeket tartalmazó jelentés. Forrás: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>)

- 23 Szexuális zaklatás: nem szóbeli formákban megvalósuló zaklatás, a számítógépes zaklatást is ideértve; a nők 11%-a kap kérést, sértő, szexuális jellegű e-maileket vagy SMS-üzeneteket, illetve bántó, erőszakos ajánlatokat a közösségi oldalakon (15 évesnél idősebb nők tapasztalatai alapján) (FRA, 2014). *Unió-szerte végzett felmérés a nőkkel szembeni erőszakról*. Főbb eredményeket tartalmazó jelentés. Forrás: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>
- 24 K. Helweg-Larsen, N. Schütt, and H.B. Larsen (2012). Predictors and protective factors for adolescent Internet victimization: results from a 2008 nationwide Danish youth survey. *Acta Paediatrica*, 101(5), 533–539. o.
- 25 Például Anglia és Wales, ahol 2014 óta bűncselekmény a bosszúpornó. A BBC 2015 áprilisa és decembere között 31 információszabadságra irányuló kérelmet vizsgált Anglia és Wales rendőrségei tekintetében, habár az áldozatok nemét és elkövetőkhöz fűződő kapcsolatát az esetek többségében nem rögzítették, ami korlátozza az adatok felhasználhatóságát: <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1T6bqWcss4JKu7L9LV11Vly-z8FeYPUP42ZW-SNe3Gmw/edit#gid=2041719221>
- 26 Henry, N. and Powell, A. (2015). Beyond the sext': Technology-facilitated sexual violence and harassment against adult women. *Australian and New Zealand Journal of Criminology*, 48(1), 105. o.
- 27 <http://www.bbc.com/news/uk-37278264>
- 28 EAW (2013). *New Technology: Same Old Problems. Report of a roundtable on social media and violence against women and girls*. Forrás: http://www.endviolenceagainstwomen.org.uk/wp-content/uploads/Report_New_Technology_Same_Old_Problems.pdf, 5. o.
- 29 Lásd a 11. sz. végjegyzetet.
- 30 Nobles, M.R., Reyns, B.W., Fox, K.A. and Fisher, B.S. (2014). Protection against pursuit: A conceptual and empirical comparison of cyberstalking and stalking victimization among a national sample. *Justice Quarterly*, 31(6), 53–65. o.
- 31 A Királyi Ügyészség iránymutatásai a magánjellegű, szexuális tartalmú fényképek és filmek nyilvánosságra hozatalának bűncselekményként való kezeléséről. Forrás: http://www.cps.gov.uk/legal/p_to_r/revenge_pornography/
- 32 Királyi Ügyészség (2016). *Violence against women and girls: Crime report 2015-16*, 11. o. Forrás: http://www.cps.gov.uk/publications/docs/cps_vawg_report_2016.pdf
- 33 <https://www.transatlantic-lawyer.com/2016/09/france-the-new-digital-law-is-adopted/>
- 34 <https://www.theguardian.com/technology/2014/may/22/revenge-porn-victims-boost-german-court-ruling>
- 35 <https://www.beds.ac.uk/research-ref/irac/nccr>
- 36 Maple, C., Shart, E., Brown, A. (2011). *Cyber stalking in the United Kingdom: An Analysis of the ECHO Pilot Survey*. University of Bedfordshire. Forrás: https://www.beds.ac.uk/_data/assets/pdf_file/0003/83109/ECHO_Pilot_Final.pdf
- 37 Az Egyesült Királyság kormányának sajtóközleménye (2015). Forrás: <https://www.gov.uk/government/news/hundreds-of-victims-of-revenge-porn-seek-support-from-helpline>
- 38 Jelentés az emberi jogi főbiztos hivatalától a nemi digitális szakadék áthidalásának módjairól emberi jogi szemszögből – Szlovénia válasza. Forrás: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Women/WRGS/GenderDigital/SLOVENIA.docx>
- 39 https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/cybercrime_en

A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (EIGE) a nemek közötti egyenlőséggel foglalkozó tudásközpont. Az EIGE – a nemek közötti egyenlőség európai helyzetével kapcsolatos különleges szakértelem, valamint összehasonlítható és megbízható adatok nyújtásával – támogatja a politikai döntéshozók és valamennyi vonatkozó intézmény azon törekvését, hogy a nők és férfiak közötti egyenlőség minden európai számára valósággá váljon.

© A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (2017)
A sokszorosítás a forrás megjelölésével megengedett.

